

Bokrétások Garaja

TÁRSADALMI
FOLYÓIRAT

SZERKESZTI
PAULINI BÉLA

Megjelenik havonta egyszer

A bokrétásság tananyag lett

Halasi szólásmondások

Közlő: Nagy Czirok László.

A magyar bokréta-mozgalomból immár „tananyag” lett: Zemplén megyében a szülőföldismertetés keretében bizony tanítják már, mi is az, valamely helység bokrétája. A tankönyv címe: „Hüség Szívek”, alcíme az, hogy szülőföld ismertetés a III. és IV. osztály számára. Ennek 53. oldalát fellapozva, találjuk az alábbi közleményt:

A bokréta szépségét jelent. Nem is egyet, hanem többet. Lám, a kalap mellett ott van a bársonyos virág, a színes gyöngy, az arany-rezgő, rozsmaring és darutoll. Mind-mind külön szépség, még is csak egy bokréta. A falu bokrétája is csak akkor szép, ha minden benne van, ami gyönyörűség csak ott megtalálható. Szép szokások, dalok, mesék, táncok. 18—20 leány és legény fogadalma kell hozzá csak, hogy ami szép és ősi — ami bennünket minden más néptől megkülönböztet, akár csak a nyelv — mind azt megőrzik, elveszni nem hagyják. Sem a szokást, sem a dalt. Sem a mesét, sem a táncot. Így lesz az a néhány legény és leány a falu bokrétája. Szépsége, gyönyörűsége.

A mi vármegyénkben három falunak van már bokrétája: Alsóbereckinek Mikóházának és Cigándnak. Alsóberecki és Cigánd bodrogközi községek. Az első a Bodrog, másik a Tisza partján.

Másfelé is vannak bokrétás faluk a magyar hazában. Ezek a bokréták minden évben, augusztus hóban felmennek Budapestre Szent István napjára és ott mindenik bemutatja a maga faluja szépségeit. Ennél gyönyörűbb nincs az egész világon. Messze országokból özönlenek ilyenkor ide az emberek, hogy lássák ezt a csodálatos szépséget, az ország bokrétáját. Ennek neve „Gyönyös Bokréta”.

A bokréták rendszerint két-három napot töltenek Budapesten. Ezalatt megismerik és megszeretik egymást azok is, akik távol vidéken laknak egymástól.

Ki járt már közületek Londonban? Olyan nagy város az mint egy ország. No hát, kérdezzétek meg csak a cigándi

bokrétásokat! Azok közül már ott is járt egy legény, meg két leány. Két napig utaztak éjjel-nappal. Azt is megszámolták, hogy 28 alaguton mentek keresztül, meg egy helyen a tengeren is, amíg oda értek. 18 nemzet vett részt a londoni ünnepeken. A három cigándi a váltogatós táncot meg a kemény csárdást mutatta be Londonban. Olyan szép ez a két magyar tánc, hogy a többi nemzetbeli is mind megkívánta és meg is tanulta. (Már úgy ahogy tudta). Az utolsó előadáson már hatszázan táncolták, amit a három cigándi magyartól tanultak. Ki is tüntették őket. Sirtak is, mikor búcsúztak tőlük. Mindenki megszerette Jánost, a cigándi legényt. A nevét is megtanulták s úgy köszöntek el tőle. János is büszkén mondhatta a végén:

— Az összes nemzetek barátja lettem.

*

És így tovább...

A tény — a bokrétásság, mint tananyag — bizonyára minden bokrétás öröme. Köszönjük ezt az örömet azoknak, akik e tankönyvet szerkesztették, írták, átnézték.

Ki csak testének él, lelkét is elveszti.
Vén asszony — puskapor.

Virágból is mérget szív a pók.

Ki vízen jár, a szélnek is vigyen kezeket.

Jó szerszám — fél munka.

A legrosszabb kerék legtöbbet nyikorog.

Hiába az iparkodás, ha nincs isten-áldás.

Ki nem kap a házasságon, hiába él a világon.

Ha feltettél — játsszál.

Ki mindig égbe néz, a vakondtúrásban is elesik.

Rossz birka, amelyik a saját gyapját se bírja.

Sárfazékre sárfedő való.

Nem fél a bika a koppasztástól.

Leányt este, harmattal füvet ne nézz.
Jó férj hóna alul ugrik ki a kövér menyecske.

Bő hideg, bő termést hoz.

Nádszál meg a szerencse könnyen törrik.

A tápéiak — otthon.

dr. Lajos Sándor felvétele.

Azoknak a példányaiba, akiknek előfizetése már 1935 év végén lejárt és csekklapot már kaptak, most nem teszünk új csekklapot, — de sziveskedjenek a régit „hasznosítani“

A MIKÓHÁZAI 5-ÖSÖK...

A Mikóháza-i Bokréta — mint ismeretes — nagyszámú s egészen fiatal leányból, menyecskéből s kevés, de szintén fiatal legényből áll. A tagok többsége mindenestre a női nemhez tartozik, — tulajdonképp nagyszerű kar is ez a bokréta — de nők is, férfiak is, még mint iskolások is Mikulka János igazgató-tanító úr keze alá jártak, na jó, szóval hiába bokréta-elnök Mikulka János, csak olyasformán bánt a fiatal bokrétaival, mint tanítói mivoltában bánt, még nem is nagyon régen. Illetve majdnem úgy. Például minden esetre — osztályoz.

Igen, van egy külön bokrétás notesze. Kétségtelen, ha ezt előveszi, igen nagy a riadalom.

Az osztályozást ugyan meglehetősen leegyszerűsítette az igazgató-tanító-bokrétá-elnök úr. Például csak az ötösöket írja be. Vagyis azt jegyzi fel, ha valaki „nagyon rosszat“ cselekedett. Azt, hogy valaki bokrétás létére jól viselkedik, annyira természetesnek veszi? Ugy látszik. De lássuk a „nagy vétségeket“, vagyis amikre ötöst kellett adni...

M. MARISKA: Budapestre menet kihajolt a vonatból — ötös.

N. JULISKA: Sátoraljaihelyre induláskor várni kellett rá az autóbusszal — ötös.

V. ANNA: Ugyanez alkalomból, ugyanezen bűnért — ötös.

P. JULISKA: Egy bokrétás-próbán lógott az alsószoknyája — ötös.

V. ILONA: Budapesten, bár bejelentéssel, elment meglátogatni egy rokonát, de félórát késett — ötös.

R. MARISKA: Rögtön szereplés után vizet ivott — ötös.

Egyelőre nincs több ötös a noteszben? Nincs!

E sorok írója tudna ugyan még egy csillogos ötös beírásának szükségességéről, de ezt egyelőre nem jelenti be. Hát ha ki-
radírozhatja az emlékezetéből...

„ESTI PARASZTOK“

Nem hozta különösebb mértékben lázba a fővárost ama tény, hogy Karácsony-tájt „népszokásokat“ mutattak be itt. Korántsem a „föld népe“, de „értelmiség-jelölt-gyerekek. Nem kellett nagyobb feltűnést, hogy így estére — bógatyára vetkőztek, vagy öltöztek a pesti fiúk, eredeti népi rokolyába leányok, bemutatni az „eredeti“ népszokásokat, nem is süttögtünk tehát nagyágyúkat a „hagyomány“ ellen: „hagyomány“ t. i. már tavaly is volt egy. Csak épp szelíden megteesszük megjegyzéseinket...

Ezt annál is inkább, mert...

Vidéki városokban is fel-felüti fejét az ilyen — esti parasztkodás.

Persze „felnöttekkel“ is, hogyne.

Olykor a népművészeti kultusz helytelen értelmezéséből, esetleg kifejezetten jóindulatú túllelkességből, máskor természetesen rendezői zsenik (?) szabályos stréberségből. Sokszor a legjobb indulatból, hiszen gyakran hozzánk fordulgatnak, érezzük, őszintén dicsérő, sőt elragadtatott bevezetőjű levelekkel: „szeretnénk minden hamisítás nélkül bemutatni egy magyar népi lakodalmat, — vagy ezt, vagy azt — önökhöz fordulunk tehát, küldjenek hiteles leírást, ízes szöveggel stb. és... melyik faluból kérjünk kölcsön népviseletet“. Minden hamisítás nélkül? T. i. csak aki a sok eredeti közepében benne van, az nem eredeti, mint „nép“. Tehát?

Szóval beszéljünk erről az értelmiség által itt-ott bemutatott népszokás (?) dolgról is.

Magyar viszonylatban felesleges.

Sőt ártalmas!

Igenis a magyar népművészeti kultusz szempontjából.

Azért mert...

Ha valamely országban szó lehet arról, hogy a népművészet a nép körében erősödjék meg, akkor a pótlékokról való gondoskodás mindjárt felesleges. De ártalmas is, mert fogalomzavart kelthet, egyszer csak esetleg nem lehet tudni, hol is kezdődik a népművészet, vagy hol oégződik. Vitázók itt-ott felhozhatnak „külföldi példákat“. Hogy ott igenis az értelmiség mutatja be időnkint a népművészet bizonyos ágazatait. Igaz. Európa egynéhány országában van így vagy majdnem így, eredmény — javunkra — hogy például a londoni néptánc-ünnepen a magyar csoport lett a kedvenc, többek közt azért, mert igenis lehetett látni: no, ez hiteles. Általános és nagy magyar érdek, hogy ha itt a népművészet hitelességéről szó lehet, akkor ezt a hitelt minden zavaró

jelenségtől távoltartsuk. Nemzeti érdek! Az nem volna rossz magyar viszonylatban sem, ha az értelmiség gyermekei már éppenséggel hivatalosan tanulnák a népszokások elemeit az iskolában. És aztán? Aztán például a — tornateremben maguk között el is játszhatják, akkor tudniillik el lehet hinni, hogy ez nem kevésbé komoly, mérsékeltén jogos hiúszkodási kérdés, hanem tényleg — studium. Akkor el lehet hinni s így zártkörben tartva, nem okoz tévedést a — nagyvilágban.

Nagy rézkivágásnak se látszik, hogy no, mivel most a népszokás divat, én, az értelmiség, be tudom tanulni, el tudom mondani például a rigmust, — amit leírtam a nép ajkáról, vagy kiírtam a tudományos gyűjteményes könyvből, esetleg még a tájbeszéddel is kísérletezve, netán egészen balul, sőt parodisztikusan. Valamint el tudom táncolni például a fércéncot, valamint a csapásolást stb., stb., tudniillik úgyse tudom, hiszen a papucsot kénytelen vagyok madzaggal megkötni, hogy tánc közben le ne essen, valamint a rendes csapásoláshoz nem csak csizma kell, de tenyér is, még pedig őszintén szólván, kérges, hogy a csizma igenis „szóljon“, stb. Nem, nem diadalmas...

Végül etikai ügy az egész! Ha egyszer a nép boldog, hogy valamely tudományát, igenis az ő tudományát, felfedezték, értékelik, leszünk szivesek neki ezt az örömet meghagyni — igen? Leszünk szivesek fenntartás és kibúvók keresése nélkül.

Az értelmiség dolga magyar viszonylatban az, hogy szeresse a népművészetet, sőt rajongjon érte és biztasson, ne maga igyekezzék esti paraszttá lenni, tréfás, felesleges és ártalmas. (Ennek megállapítása kizárólag bennünket illet, akiknek t. i. közünk van hozzá, hogy a népművészeti divat — van.) Az, ha az értelmiség például báljait a legutolsó „nemesi“ divat szerint való öltözékben tartja meg, táncolva a palotást, más régi szép „úri“ táncokat, — van egynehány! — megint nagyon szép, kívánatos, igen, sok bál volt például tavaly is, idén is, ahol illyesféle már megtörtént, ez — elragadó! Nem muszáj gatyát ragadni, nem muszáj esti parasztnak, sőt pesti parasztnak felesapni, magyar viszonylatban káros lehet s mily „mulatságos“ volna az is, ha egyszer például 24 bokrétás kíváncsivá lenne egy ilyen „népművészeti bemutató“-ra, felkerekedne és „megtekintené“: utóbb az esti parasztkok még köcsögdudálni is tudnak? Ne vicceljünk...

Az értelmiségnek — értelmiség-jelölteknek — igen nemes, komoly feladata van a magyar népművészeti kultuszt illetőleg: ne válassza itt-ott se — a nem komolyat.

BOKRÉTÁS HIREK

Tabáni Kovács József

Január 12-én megrendítő körülmények között halt meg egy öreg bokrétás Kiskunhalason. A város erdejében dolgozott Tabáni Kovács József 75 éves gazdálkodó. Egy tölgyfa, amit kivágott, rádőlt az idős emberre, aki halálos sérüléseket szenvedett. Kiskunhalason nagy részvétet keltett a mindenki által ismert „Józsi bácsi” halála, aki talán az ország összes bokrétásai között is a legidősebb működő tag volt. Fiatal korától a környék legkitűnőbb táncosa volt Tabáni Kovács József s öreg korában is a fiatalságot megszegyenítő könnyedséggel járja a régi magyar táncokat, amikor pedig a Halasi Bokréta megalakult, ő is beállt, tiszteletet és becsületet szerezni a magyar névnek. Temetésén a Halasi bokréta testületileg vett részt. Emlékét kegyelettel őrizze meg minden bokrétás.

Kiss Mihályné nyilatkozik. Az „Ünnep” című hetilap tudósítást közöl Kapuvárról, melynek keretében Kiss Mihályné a következőket mondja:

„... a kisebbiket („menyemet”. A szerk.) a fiammal együtt kikérte Paulini úr, elmentek Pestre és a Balatonra, népek előtt táncoltak, danoltak. Összesen tizenhatan mentek Kapuvárról a Gyöngyösbokrétához. Tetszik tudni, az esik jól benne, kezd már becsülete lenni a parasztnak.

Őszintén örülünk, ha a magyar nép maga érzi, állapítja meg, mely szerint a bokrétáskodás egyáltalán nem holmi mulatsági alkalmak keresése, hanem annál sokkal több, egyéb nemes célok közt a magyar nép komoly kiállása azért, hogy művészetén át önmagát is megbecsültesse.

Ország Bokrétája.

E rovatban az „Országos Magyar Bokréta Szövetség” alapszabályai szerint működő helyi egyesületek — „bokréták” — tagjainak névsorát adjuk.

GÉDERLAK:

Elnök: *Vizslovszky* László kántortanító.
Titkár: *Bokor* László, főjegyző.

Pénztáros: *Ivánovits* Zoltán, ig. tanító.
Ellenőr: *Bodrogi* Ferenc gazdálkodó.

Tagok: *B. Varga* Ilona, *Mészáros* Erzsébet, *Csizmadia* Mária, *Tóth* Ágnes, *Rúza* Sándorné, *Bulicza* Jánosné, *Kiss* Józsefné, *Kiss* Verona, *Faragó* Béláné, *Nyárasdi* Ignácné, *Szabó* Gáborné, *Barczy* Anna, *Varga* Ilonka, *Csada* Józsefné, *Rúza* Sándor, *Szabó* Gábor, *Miholics* Gábor, *Miholics* Gáborné, *Bulicza* János, *Varga* István, *Rózner* István, *Miholics* Gábor, *Figler* József.

Bokréta-bál Szeremlén. Szeremléről írják: Január 18-án jól sikerült bokréta-bált rendeztek a szeremleiek. Természetesen minden bokrétás a gyönyörű szeremle-i viseletben jelent meg, nem tévesztve

Ezt alaposan szivleljük meg!

Kérjük azokat, akiknek az előfizetése lejárt s az előfizetési díjat még nem küldték be, sziveskedjenek e „szükséges rossznak” immár különösebb halogatás nélkül eleget tenni, más-különbén ugyanis a befizetésről újra megfellebbeznek.

Az előfizetési díj kétségtelenül oly jelentéktelen, hogy annak „sürgős” beküldését az egyes előfizető nem tarthatja fontosnak, viszont a „sok kicsi csak sokra megy” s vannak például olyanok, akiknek az előfizetése — szeptember 30-án járt le és van, aki már 3 csekklapot kapott: ne sértődjenek meg azok, akik „csak” egyet kaptak.

Sőt egy levélbeli felszólítást is küldtünk illetékeseknek, azt is kérve, hogy amennyiben nem óhajtják a lapot tovább járattatni, levelezőlapon mondják le. Ilyen lemondás ugyan nem hejehuja számunkra, de kétségtelenül tudomásul vettük volna — kértük! — viszont azt, aki a le-

mondást nem eszközölte, bizonyára joggal tarthattuk tovább is előfizetőnek.

Valóban, tudjuk, a késlekedéseket illetőleg, kifejezetten a szinte „mulatságosan” alacsony előfizetési díj „a hibás”, de viszont a csekklapok, esetleges felszólítások csak még kép-telenebben terhelik az egy pengő ötven fillért, egyszóval a kómi-kus ár a lapra így már „tragikus”?

De folytatólagosan is igen szépen kérjük az előfizetőket, hogy amikor előfizetésük lejárt, azt felszólítások bevárása nélkül újítsák meg. Hogy pedig az időpontra vonatkozólag minden tévedést elkerüljünk, a kiadóhivatal ezentúl a címszalagon jelzi, ha az előfizetés ideje lejárában. S ugyanakkor csekklapot is mellékel, egyet, abban a reményben, hogy a „sok kicsi rengetegre” megy, őszinte feltárása után az egy csekklap már elegendőnek bizonyul.

szem előtt, hogy a bokrétásoknak nagymértékben kell otthon is — irányítaniok a „divatot”. A bálon megjelent értelmiség nagyszáma pedig annak adta jó bizony-ságát, hogy a bokrétások barátai Szeremlén és környékén rövid idő alatt ugyancsak megsokasodtak.

„Nyilvános köszönet”. Vihar Anna Budapest, tíz előfizetőt szerzett a Bokrétások Lapjának. Fogadja a Bokrétások Lapja köszönetét.

A hortobágyi pásztorok olvasmány-szeretete. A debreceni Gazdaegyesületben nemrégiben folyt le a hagyományos pásztor-fogadás: egy esztendőre és a szokásos kéz-adással. Ebből az alkalomból fölemlítették, hogy a hortobágyi nagycsárdában a városi könyvtár által létesített fiókkönyvtárnak a legszorgalmasabb olvasói a hortobágyi pász-toremberék. A könyvtár természetesen rendelkezésre áll a csárdában tartózkodó vendégeknek is, de a kölesönzők legnagyobb része a pásztorok közül kerül ki.

HIBAIGAZÍTÁS. Legutóbbi számunk cím-képe ugy-e bár egy bujáki leányt ábrázolt. A fénykép mellett ez állott: „Fényes Dezső felvétele. „Fényes Dezső ur, aki különben a balassagyarmati muzeum igazgatója, arról értesített bennünket, hogy a felvételt nem ő készítette. E ténnyt tehát ezzel megállapítjuk. Tehát ki készítette? Ezt most már — nem tudjuk.

Bokrétás lakodalmak. Ezentúl csak olyan lakodalmakról adunk hírt, amelyek kifejezetten bokrétás-elvek szerint folynak le, tehát eredeti népviseletben, rigmusokkal stb.. általában a régi szép formák szerint. Kérjük, másfajta lakoda-lomról ne is adjon senki hírt, viszont a csakugyan bokrétás jellegű lakodalmak esetleges részletei is érdeklik a Bokrétások Lapját.

Vitnyéden január 11-én vezette oltár-

hoz Szabó Lajos vitnyédi bokrétáslegény Nagy Erzsébet kapuvári leányt. A menyecske a bokréta tagja lesz.

Mikóházán Emri Miklós január 27-én vette feleségül Latka Erzsébetet, a bokréta tagját.

Kustánszegen február 2-án tartotta eskü-vőjét Németh Sándor bokrétás legény Cseppán Irénnel és február 8-án Gyenes Sándor bokrétás Kustán Emma bokrétással.

Nagykállóban február 8-án veszi feleségül ifj. Szabó Sándor bokrétás Toka Erzsikét.

„**HATOZTATÁS**...” Teljesen bizonyos, ha nincs Gyöngyösbokréta és az abból kiterelbesült magyar bokréta-mozgalom, számtalan népművészeti érték pusztul ki a magyar életből, immár igazán rövid idő alatt és — örökre. Például a gyönyörű népi táncok, tán legközelebb álltak ahhoz, hogy eltűnjenek. S mi történik? Ha valaki figyel-mesen olvassa a bokréta-ünnepek műsorait, láthatja, hogy a bokrétás kedv, sőt igenis bokrétás kötelességtudás, a magyar népi táncoknak szinte végtelen sorát tette újra életté. Vagy öt tucat tánc nevét olvashatjuk, ezeknek egy része kétségtelenül csak változatokat jelent, de fele — táncfélének is más és más: e pillanatban a magyar népi táncok már olyan sorozatban virulnak, amire semmiféle nemzet táncait illetőleg nincs példa. A tavaly szabályosan megalakult alsóberecki bokréta például többek közt a „hatoztatás” című táncot hozta újra vissza az életbe. (Sok szó nem esett még e bokrétáról, úgy nevezett „szerepeltetésben” sok része még nem volt s — megalakulása óta valamennyi férfitagja újra megcsináltatta a régi szép sujtásos mellényeket, igenis minden különösebb kioktatás, eröltetés nélkül látta be, hogy mindez gyönyörű.)

AZ ESZTENDŐ NÉPSZOKÁSAI

Írta: **Szendrey Ákos**

Alábbi cikkben a magyar népszokások legnagyobb részéről szó esik — esztendő elejétől esztendő végéig. Ezek során bizonyára igen sok babonás jellegű megnyilatkozást is talál a „bokrétás“. Bevezetésül annyit megemlítek, hogy azt, miszerint a magyar bokréta-mozgalom a népszokások élesztésének szándékával a babonákat, mint olyanokat is életben tartsa, természetesen távolról sem óhajtom. Mi, a néprajz tudományos alapon való bűvárlói hivatásunk szerint ezeket is elkönyveljük, de nagyon meg leszünk elégedve, ha a bokrétások kedvesináló búzgoldozása révén azok a népszokások maradnak életben, amelyek a kinyílt léleknek megfelelnek. De ezeket megállapítva most nem fogok egyúttal osztályozni is. Bizonyára van olyan szokás, aminek hiedelem az alapja s amit a mai ember, mint kedves játékot mégis értékelhet, viszont semmikép sem szükséges például — láncot húzni át a kiskapú alján, amikor tavasszal az állatokat először hajtják ki, hogy az állatok „úgy együtt maradjanak, mint a láncszemek és olyan erősek legyenek, mint a lánc.“

Osztályozni nem fogok, például azért sem, mert a bokrétás szellem úgymegéri, mit kívánatos életben tartani, sőt, ahogy a bokrétás bemutatók alkalmával látni lehet — tudja.

*

Újévi szokás szerencsét kívánni és újévi szokás a „k ong ó z á s“; amiben a vezérszólam a karikásé. De ősi szokás maradványa az az ünnepség is, amellyel a téli halászatot megkezdik, elől a halászok szerszámaikkal, utánuk a tanya népe, apraja, nagyja, asszonya, lánya, istentisztelethallgatás után vidám nótázással halad a vízhez, hogy majd este lakomás-táncos mulatságon ülje meg a téli halászat megkezdését... Nagyon szép szokás mindjárt Vízkereszt napján a H á r o m k i r á l y o k j á r á s a.

A magyar „jelesnapok“-hoz fűződő szokások és hiedelmek általában azt mutatják, hogy őseink

a télből való kibontakozás

kezdő idejének január közepét tartották: Fábián és Sebestyén napján kezdenek nedvet szívni a fák, Pál napján fordul az idő. Gyertyaszentelőkor „új tüzet csináltak, az új tűz gyújtásával, mintegy az örök tűz forrását, a napot akarva a tél sötét szellemeivel való küzdelmében jelképesen megsegíteni. A télfordulós napokkal megkezdődnek s egymást érik a gazdasági vonatkozású szokások is. És Skolasztika napján vágják a gyümölcsfák oltó ágait, Húshagyókor morzsolják

le a vetni való tengerit, mert

sietve siet a tél

s egyre közeledik a tavasz. Bőjt előtt még egy pár napos mulatozás következik, a „farsang farka“. Húshagyóval elégetik, vízbedobják, temetik... nem a farsangot, hanem a telet. Gergely napján a Gergelyjárás időszerű: gyerekek járkák a házakat és még ma is tojást, meg szalonnát koledálnak. Majd megérkezik Sándor-József-Benedek, akik „zsákban hozzák a meleget“ s Gyümölcsoltókor kézbe kerülnek a Skolasztika napján levágott ágak, majd elérkezik napja az állatok első kihajtásának, kivérésének: ilyenkor a kiskapu alján láncot kellett áthúzni, hogy az állatok úgy együtt maradjanak, mint a láncszemek s oly erősek legyenek, mint a lánc, míg a hidra tojást kellett tenni, hogy olyan gömbölyűre hizzanak az állatok a legelőn, mint amilyen gömbölyűek a tojások. A nyírfagallyak parazsán áthajtják az állatokat, hogy minden téli bajuktól megtisztuljanak. Itt-ott vízbedobják a — bőjtöt ábrázoló bábút.

Az ébredő tavasz

a földre figyelemzetette a magyarságot. Elkövetkezett tehát a víz, meg a föld dolga. Husvétkor a legények apró csoportokba verődve, bejárták a határ forrásait és rendre kitisztogatták azokat, majd a földes gazdák és asszonyaik sorakoztak s körüljárták a saját földjük meggyeit, de a falu egész határát is. A sok ősi ceremónia közül csak kettőt említünk: tűzrakással és fáklyafényel űzték a sötétség ártó szellemeit s a határdombokon egy-egy suhancot jól elverték, hogy — a határdombról soha meg ne feledkezzék.

A husvétii ünnepkör

szokásai között igen sok ősi szokás található. A locsolás a víz termékenyítő erejét hangsúlyozza, a husvétii tojás az életésirát emlegeti, a „pilátuségetés“ az egyre jobban erősödő napot segítette. Szentgyörgy napja nemcsak a cseléd- és pásztorfogadás ideje volt, de e nap éjjelén „szedik a gyógyfüveket a boszorkányok.“ Májusban már zöldbe és virágba borul az egész természet, kitörő öröm fogja el a munkájának eredményét szemlélő föld emberét. Zöldágakkal díszítik fel a házakat, az állatokat, a legények májusfával kedveskednek választottaiknak, a mit természetesen el kell táncolni s ilyenkor van a lányok „zöldágjárása.“

A nyári évad kezdő ünnepségei

lassan Pünkösdre települtek. A pünkösdi király választása néhol még ma is szokásos, lóversennyel vagy bikafékezéssel, a pünkösdi királyné választásának ősi szokása ma már csak a gyerekekjátékok közt él. Ez időtájra, Nepomuki Szent János napjára esik a hajósok és egyéb vizenjárók nagy ünnepsége is, az úgynevezett j á n o s k a e r e s z t é s: tele van a Duna ilyenkor halászok felvirágozott és fellampionozott csónakaival, az elsón áll Szent Jánosnak, a vizenjárók védőszentjének szobras boldog hujjázással követi a többi csónak, míg a parton, a nézők, fáklyákat lobogtatnak feléjük.

A nyári évszak nevezetes ünnepe

például Szent Iván napja. Ereje teljében a nyári nap és minden gabona az érés felé közeledik. Az öröm Szt. Iván napjának esti óráiban a tűzugrásban nyilvánult meg. De e nap egyúttal pár választás kezdő napja: hiszen mi sem ismertetheti össze úgy a legényt és a lányt, mint az, hogy az elkövetkező időkbén az egész napot munkában együtt töltik. A lányok sorban ugrálják át a tüzet, meg vissza, miközben a koszorúban álló lányok előbb az épp ugró lánynak, majd annak a legénynek nevét kiabálják, akiről tudják, hogy a leány választotta: ha az ugrás baj nélkül sikerült, a két fiatal még azon évben egymásé lesz. A legények a tűzugrásnál soha nem voltak jelen — hogy a lányok házасítása fesztelenül nyilatkozhassék meg, — de testvéreiktől, rokonaiktól úgymeg tudomást szereztek a történekről.

És nemsokára, Péter-Pálkor

megszakad a buza töve, a sárgulás már itt van. Az „élet“ letakarítása első hálaadó ünnepének középpontjában az aratókoszorú áll. Aki csak egyszer látta azt a kitörő vígságot, de azt az áhítatos magábamélyülést is, amely a föld népet az aratókoszorú fonása, hazavitele, a gazdának való átadása közt eltölti, csak az képzelheti el az ősmagyar-ság érzéseit, amikor kezdetleges eszközeivel és ismereteivel nyert nehéz munkájának gyümölcsét megérni látta.

Ősz felé haladóban

az áhítatos öröm megismétlődik a szőlőszedés és kukoricatörés idején is. Szőlőérés kezdetén éppenséggel ünnepi istentiszteletre vonult az egész falu, ünneplőbe öltözött minden lány és legény, majd a pap áldástkérő szavai után a templom előtti téren felsorakoztak, — közbül a lányok, körül a legények — előbb egyházi énekeket, majd fokozatosan vidámabb világi dalokat nótázva, a hegynek indultak. A hegy lábánál megtorpant a menet: csak a lányok mentek, nótáztak tovább, a legények meg a kísérők azonban csendben várták már a lányok eltűnését. A legények a szőlő körül vertek tanyát a kísérők

hazatértek, leányok és legények megkezdtek a „szőlőörzést“. A szüret megkezdéséig kün is maradtak s a madarakat elnótázták a lányok, a tolvajt pedig visszatartotta a legénység jelenléte, ám jaj lett volna annak a legénynek is, aki — a gyepün túl mert volna menni.

Java ősszel

Mihály napja a tavaszi Szt. György őszi párja, annyi a különbség, hogy az állatokat ilyenkor — visszaállítják az istállóba. Az e napokhoz fűződő ősi szokások nagyjában egyeznek. Dömötör a juhászok nagy napja, míg Mindenszentek az őszi vetés határideje. Márton napja „meghozza az első havat“, a téli világitást és — libavágás idejét és ekkor „fordul“ a must borra. Az őszi utolsó harmadában a gazdasági munka végeztével aztán elkövetkeznek a férfinek nyugalmasabb napjai: a tél inkább az asszonyi feldolgozó munka ideje.

Ujra itt a tél!

December 13-án némely faluban a gyerekek lucáznak: kedves kis mondókáikkal, cselekedeteikkel a gazdaszany aprómarhájának kasznát kívánják így kezdve: „Luca, Luca, kitty-kotty...“ S az asszonyok szívesen adnak nekik kalácsot, kolbászt, nisz a tojás meg a csirke az ő hasznuk, e haszon hova fordításához már a férjnek semmi köze sincs. De a regélés a közös haszon kívánása: tehénre, disznóra egyaránt vonatkozik, sőt, férjet kíván az eladólánynak, a fiatal párnak meg — gyereket.

A tél

sokszor jelentgeti már a házasságot. Vetéstől behordásig csak kiismerték egymást a fiatalok és most elkövetkezett a családvetés ideje. Egymást érik tehát a leánynapok, mert talán csak — minden fontos dologban a jövőt is meg kell kérdezni s a sorsot is meg kell irányítani: András napja, Advent, Karácsony, Szilveszter s még más napok estéje is csupa ólomöntő, papíresillagesináló és galuskafőző lány nap, amely alkalmakkor jóvendőbelijük keresztneve stb. iránt érdeklődnek. És vannak boszorkányok is (???), ezeket pedig Luca napján megkezdett és kilencféle fából csinált székecskéről — Luca széke — tudja a legény felismerni.

Az esztendő utolsó heteiből

megemlítem még a betlehemezést — „mennyből az angyal eljött hozzátok, pásztorok, pásztorok“ — a karácsonyi aprószenetekezést, — suprikolásnak is nevezik — a János-napi áldomásívást, „amelytől erő száll az emberbe“.

De ezzel az év végére értünk...

Most pedig még csak annyit látok szükségesnek megjegyezni, hogy évtizedek óta bármily bő anyagot hordott is össze a

A koppányszántóiak — Pesten

Adamovits János felv.

néprajzi gyűjtők lekes tábora, szokásaink általános megismertetését illetőleg igenis sokat köszönhet az ország a bokréta-mozgalomnak. A bokréták vezetői azonban mégis eszközlék ne csak a bokréták gyakorlati kötését, de lehetőleg a jó néprajzi anyag feljegyzését is — a maga falujának szokásait kiki maga ismeri a legjobban — a budapesti Néprajzi Múzeum közönséggel veszi népszokásaink minden leírását s kéziratárában a gyűjtő neve alatt örökre meg is őrzi.

Bécs nemzeti viseletben.

A Pesti Napló híradása szerint Ausztriában legutóbb mozgalom indult meg, hogy valamennyi osztrák tartomány megteremtse, — helyreállítsa — a maga népviseletét. De ezzel a mozgalommal kapcsolatban már Bécsben is propaganda folyik, amely különleges, bécsi jellegzetességu férfi és női viseletet kíván. A női ruhát illetőleg a tervező egészen a krinolin korába ment vissza. A férfiak számára „gérokkot“ ajánl, csikos nadrággal, plasztroonnal, nyakkendővel és cilinderrel. Nem arról van szó, hogy teljesen egységesítsék a férfidivatot, csak az úgynevezett tősgyökeres bécsiek számára a társaséletben használható viseletet akarják nemzeties jellegűvé tenni.

Tehát a tartományokban újra teljes népviselet?

S Bécsben bizonyára az értelmiség ünnepi öltözékéről van szó. Igazán jó lesz, ha a magyar értelmiség nem tűnődik el időnként, szükséges-e hát ünnepi alkalmakra a nemzeties jellegű viselet, vagy sem, s elsősorban legalább a bokrétás értelmiség csináltassa máris meg a zsinóros magyar ruhát, ami — gyönyörű.

Bokrétás filmek

Az idén két olyan film is készült, amelyek felvételeit illetőleg az Országos Magyar Bokréta Szövetséghez tartozó bokrétákon volt a hangsúly. Az egyiknek a címe a „Magyar falu“, a másiké „Magyar néptáncok“.

Az elsőt a Magyar Filmiroda készítette és Brüsszelben megnyerte a „Grande Prix“-t. Ebben a következő bokréták kerültek filmre. Bába, a „mátkatal hordással“, Boldog, búcsúban, Mezőkövesd, aratóünnep, Váralja szürettel, Buják fonóval, Szany a szanyi pünkösddel, amibe a templombamenés is bennfoglaltatik, de a „Pásztor Böske“ című gyerekjáték is, meg délutánra a verbunk. A bokrétás képrések között hétköznapi falusi jelenetei vannak, ezek többnyire más falvakból.

A másik filmet egy müncheni filmvállalat készítette, ebben kizárólag bokréták szerepelnek: a koppányszántóiak a kanásztánc, ugratócsárdással, nők üvegcsárdásával, a cigándiak az átvétőssel és keménycsárdással, öcsényiek a szakácsasszonyok táncával, a kunszentmiklósiak a legényessel és a verbunkossal, a géderlakaiak a férc-tánc, a bátaik a férfi üvegcsárdással, a rimóciak a csalogatóval és a körtáncokkal.

Amikor a színes filmek kora is elérkezik, végérvényesen a Magyar Bokréta lesz a — „világ közepe“ filmen is.

Három bokréta Mezőkövesden

A Mezőkövesdi Bokréta február 16-án, vasárnap rendezi meg idei bokréta napját, amelyen a tardi és szentistváni bokréták is résztvesznek. A műsor kereken tíz számból áll. Igen kedvesen hangzik, a meghívón a Magyar Bokréta Szövetség mottója: „Hétköznapi nyugat, ünnepnap kelet“.

PAULINI BÉLA: SZÍVEM SZAVA

Ezeket az irományokat — mint azt már a sorozat megindításakor jeleztük, — a szerző 25, de lehet, hogy 26 éves „írói jubileuma” alkalmából köti „bokrétába”. És a bokrétásoknak, bokréta barátoknak ajánlja.

Az utolsó gavallér

Híres gavallérok, hová lettetek? Mintha már csak emléketek élne — beszélyekben. Gavallérok, kik szélnek pergetitek, számlálatlanul dobáljátok a bankót, számlálatlan barát vigasságára. Hová tűntetek? Ahová a bankók? Miknek maradékát már könnyű számba venni, meg azt mondják muszáj is. Magam is azt hittem, hogy egyetlen igaz gavallér sincs már az igaz valóságban.

Pedig van. János igaz gavallér, igaz valóságban. Nagy-gavallér János ott működik Túladunán, kiesi faluban.

Amugy a külsőségekre nem sokat ad János. A kalapját a szél átjáróháznak használja, van egy-két alkalmaslik rajta. Ingének egyik ujja hiányos, ezt jól látni, mert kabátjának ugyanaz az ujja könyékig feslett. Egyik lábán csizma, aminek az oldala kidőlt, a másikon bakancs, aminek a talpát drót köti a fejhez, nem hinném, hogy e pár lábbeli egyszerre hagyta el a vargaműhelyt. A nadrágját esomós zsinag szorítja a csipőhöz, hogy le ne essék. A haját nem nyírta túl gyakran, hátul többnyire a nyakába lóg, az álla gyakrabban bőrostás, mint nem — amúgy a külsőségekre nem sokat ad. Sem emigy...

Emigy meg lehet róla mintázni az — utolsó gavallér szobrát.

Valóban, számítgatásokkal tele napjainkban ugyan csak megemlegetni való, hogy egy tuladunai faluban majd egy héten át mindenki ingyen evett, ivott, még csak azt se kellett elmondani, hogy aszongya: „terülj asztalka terülj”. Azt hinnéd, békebeli követválasztás. Pedig csak János bácsi adta ki a jelszót:

— Aki pedig innya akar, most lehet!

S lehetett, huzamos napokig egyólytában.

De hát ki ez a rongyos gavallér? Ez a megemlegetni való?

Tudom, hogy az olvasónak már oldalát döfködi a kíváncsiság, hát megmondom.

János — három falu koldusa.

Koldus, mint korunk legfőbb gavallérja? Csakis. A székhelye egy falu, de átkoldulgat másik kettőbe.

Egykor ugyan marhahajesár volt. Amig bírta a szakmát. Aztán megöregedett s mivel a marhahajszolással nem gyűjtött öreg korára marhát, de egyebet sem, koldus lett.

Nem haragudott, ha valahonnét üres kézzel kellett távoznia. Sőt, ha hangsúlyozzuk, hogy legfeljebb ha minden harmadik háznál kapott alamizsnát, a most elmondandóknak annál nemesebb zamatot adunk.

Nevezetesen...

Járta a házakat János, abban a hitben, hogy ez most már mindétig így lesz. Kerék sohase fel.

Hát, ahogy így koldulgat, egyszerre csak értesítik ám, hogy — hahó! Hahó, hivatalos írás érkezett, nagy valami van benne. Hogy örökölt János, háromfalu koldusa, kerek ötszáz pengőt.

Ötszáz pengőt?

Annyit.

S az most mint sült galamb repül a — zsebébe.

Ötszáz sült pengő?

Ami valóban meg is érkezett, ropogós bankókban fizezték ki.

Most aztán mit kezd a rengeteg summával János?

Ejnye, hisz a történet elején már megmondtam, hogy János kiadta a jelszót:

— Aki pedig innya akar, most lehet!

De addig sem tűnődött a kinyilatkoztatáson, míg én papírra vettem e sorokat, ment „igenyest” a nagykoesmába.

Eleintén még se hittek neki. De János bácsi csak rá-rátukmált ám mindenkire egy-két literrel, akit útja kocsma előtt elvitt:

— Öleg ideje tart el a falu, most én vendégelem meg!

S csak akkor fortyant fel, ha valaki még sem akarta elfogadni a hálynyilvánítást.

Eleinte nem volt sok a vendég. De a csodára, hogy János úgy fizet, akár a köles, csak elkezd szaporodni a közönség.

Fizet folyvást de folyvást, boldog-boldogtalannak.

Boldog-boldogtalannak? Ej, boldogtalan-e akinek fizetnek, ha már erről van szó.

Nem azt mondom, hogy maga nem látott hozzá. Ivott hát, ahogy belefért, olyan ritkán ihat az ember annyit, amennyit szeretne, főként az ilyen szegény kódis ember. Szegény gazdag, most gazdag, hát hegyibe!

S szinte fájlalta, hogy késő este félbe kellett hagyni a hegyenvölgyön lakodalmat, elvonulni az istállóba, pihenőre, no majd holnap.

S másnap — már kora reggel tele volt a kocsma, az már előnyös, hogy nem kell megint könyörögni.

S már a szomszédos falvakból is érkeztek, csodát látni, hogy váltat százast János, hogy dirigálja a koresmárost, meg a kisegítőket:

— Horgyák, csak horgyák, most lehet!

S a nyugalmazott marhahajesár, tényleges koldus, de igazi gavallér addig-addig szíveskedett, amíg nyakára nem hágott a vagyonnak. Olyan hirtelen, amilyen hirtelen a vagyon támadt. Akkor aztán így szólt:

— No most már gyertünk, emberek, kiki a dolgára.

És az emberek mentek a maguk dolgára. Mezőre, erdőre.

János bácsi is ment a maga dolgára. Kéregetni...

János bácsi, egynéhány napig három falu vendéglátója. Mondom ezt nevezem gavallérnak...

Sietős utak

Egyszer csak itt voltunk, e golyóbison, amelyet földnek neveztek el tisztelői: édes anyánk szenvedése volt az utazására. Sírva örvendeztünk az életnek. Akkor még okosak voltuk. Tudtuk, hogy amit életnek neveznek, a megpróbáltatások lánc. Akkor még őszinték voltunk. Nem igyekeztünk elpalástolni rémületünket, nevetéssel. Becsületesek voltunk még akkor, nem bocsátottuk még áruba szavunkat, sirtunk, magunk kedvére.

A sors azután végighúzta szájunkon a mézesmadzagot. Mentünk a gyermekkor útján, amelynek mentében télen is virágoznak a fák. Tipegve haladtunk virágzó fától virágzó fáig. Visszakiabáltunk a cifra madaraknak s még arra is jutott idő, hogy megsimogassuk a csinos kavicsokat. Mézesmadzag a gyermekkor; el akarja hitetni, mégsem lesz rút az élet.

Ahogy bekerültünk az iskolába, már szaporábban kellett lépegetnünk. Hogy maradjon idő a játékokra és mégse szenvedjenek csorbát kötelmeink: kezdi már veszíteni mézét a madzag? . . . Mert akkor már sorompóba léptek a kötelmek. Például az írás, olvasás, s utóbb a még súlyosabb kötelmek; számtan, földrajz, történelem.

S amikor már mértan, francia, fizika, sőt filozófia is kötelmeink sorába léptek, nagyon is kellett igyekeznünk: legfeljebb ha egyetlen órácskát tölthettünk kedvesünk ablaka alatt, aki feketeszemű volt és atyja főmérnök. S aki sietve ment férjhez egy főhadnagyhoz, miközben mi érettségire készültünk s már negyedórászkát sem tudtunk szakítani az ablak alatt való posztolásra. Ó, a szívárvány hét szívében csillogtak ezek az ablakok nyolc éven át, komoran, feketeén, gyászolón bámultak egyszerűben, amikor letették az érettségét. Milyen tragédia. Pedig botot már pergethettünk ujjaink között s szívart nem kellett kert végében szívni.

Paripára ül a legényke s időnként váltani igyekszik a paripát. Hisz megmondták neki, az ér hamarabb célhoz, kinnek gyorsabb a paripája: ott a cél, amott, hajrá! S mintha kurtábbakká válnának a napok: amikor tipegve jártunk, mindenre jutott idő — be furesa — most paripánk szívünket agyonrázva üget s mégsem jutunk mindennap százmérfölddel előbbre. S mit esznek a csikók? Agyvelőnköt falják jóévtávgyal.

Hiába száguldasz vonaton, te férfi, százmérföldet mindhiába hagysz magad mögött, naponta. Ezer mérföldet kellene befutnod. S be is futnád, ha nem állana meg annyi állomáson a vonat ostoba módon, azzal a hitvány ürüggyel, hogy mások is utazni akarnak. Hatalmas reménységünkök hamvadnak el kemencéjében. Madárfüttyre ügyelni nincs idő. Virágok illatának nem örvendezhetsz. Lelkedet mind dúsabb korom lepi be.

Tán sebesebb az auto, magad vezetheted, nem kell megállanod idegen utasok kedvéért. Célszerűbb dolog valóban, nagy áldás, hogy kitalálták. Másokra ügyelni? Ejj, elgázolni inkább, aki fel akar tartóztatni, téged, aki kenyered javát csak mondásban etted s akinek még annyi a végezni valója. Hopp autók egész serege indul, úgy látszik, mások is megállapították a gépköcsi előnyeit. Van elég benzined? Annyi, amennyi, állítsd a váltót a legnagyobb sebességre, meg kell előzni a többit! Éjt, napot egybefonva immár . . . de örülni végül a teljes sikernek.

Gyorsabban, gyorsabban, előre!

S egyszerre repülőgép kabinjában heversz. Suhan a repülőgép, de nem érdekel a tájék, amely alattad virul. Pedig láthatnád az egész földet. Hatalmas hegységeit, folyamaikat, sőt tengereit, földrészeit, külön-külön és együttvéve. S láthatnád, hogy mindez — együttvéve is — milyen pirinyó. Nos, miért nem nyitod ki a szemed, akaratos ember? Egyetlen szempillantás, ehhez sincsen már erőd? Nincsen . . . Ehhez sincs. Smmihez sincsen. A zsebórád még ketyeg, a szíved már nem ver. S elsuhan veled a földről örökre a láthatatlan repülőgép. Amelyik már ingyen szállít.

De azért ne halgassatok a madarakra.

A virágokra . . .

Szines kavicsokra . . .

Magatokra hallgassatok

Marjátok egymást, emberek

Gázoljátok egymást,

Azért csak — *siessetek!*

*Lejárt előfizetését szíveskedjék megújítani!
Ha nem előfizető — fizessen elő!*

A tanár ur megbukott...

Egyszóval hiába tetszett engem macerálni a középiskolában, mélyen tisztelt tanár úr, Kelemen Béla dr.! Hogy úgymond:

— No, fiam, azt se tudom ám, hogy belőled mi lesz, ha kilépsz az életbe. Te vagy az egyetlen az osztályban, aki még a helyesírással sincs tisztában. Nem lesz tebelőled semmi!

És én kiléptem.

Az életbe.

Vagy beléptem.

Nyakig.

Összes osztálytársaim közül senki se lépett jobban ki, illetőleg be. Sőt az sem segít, hogy olykor bejelentettem kilépésemet. Benn kell maradni, vagyis kiinn, az életben. Talán további hosszú évtizedeken át. Folytatólagosan . . . Furtumfurt!

Egyszóval, csakugyan van egy néhány bajom is. Mondjuk, annyi, mint fűszál a réten. S persze, tényleg előnyösebb volna, ha fűszálam volna annyi, mint amennyi bajom. Ó, be tisztességes szénatermésém lenne az idén is. No, de kérem, mélyen tisztelt tanár úr, csak épp a helyesírással nincs semmi bajom! Ez égvilágon . . . Csupán a helyesírással nincs, hát nem érdekes? De akkor meg miért tetszett engemet macerálni, kérem szépen, nyolc esztendőn át?

Például próbáljak egyáltalán helytelenül írni!

Nem lehet, nem lehet!

Például írhatom bátran egy tével a hunnok nagy fejedelmének, Attila apánknek nevét. Tetszik látni? Két tével szedik.

Vagy most megkötöm magam és csak azért is két tével írom a dolmány másik kifejezését. Tessék várni: most, azért is! Egy, kettő, három. — most! Atilla . . . Hallatlan! Tetszik látni, nem és nem szedik két tével, mint mondani szokás: ha megfeszülök sem.

És ha a szedőben még volna is némi jóindulat — a tanár úr iránt — és mondjuk, imitt-amott ki is szedné két essel a kevesen-t . . . tetszik látni? Nyomatásban mégsem jelenhet meg két essel. Mert a korrektor is átnézi a levonatot és kijavítja.

Hiába, hiába, no ezeket nem lehet kijátszani ha az ember író, nem írhat helytelenül, ha akar sem . . . Pedig én tudok is helytelenül írni! Hát még ha nem tudnék!

Nem lehet!

Nos, érdemes volt veszekednünk nyolc éven át a helyesírás miatt? Érdemes volt mérgecseni szegény Paulinygyerek írásbeli dolgozatait a négyesekkel?

És így bukott meg a tanár úr, így írják be a nyomdászok — negyven esztendővel „a történetek után“ — a tanár úrnak a négyest.

Érdekes, hogy éppen csak írókat nem tud nevelni a magyar nyelv és irodalom tanára. Avagy tán nem számított arra a kedves tanár úr, hogy belőlem író lesz? De miért nem számított, ugyan? Hát tudtam én helyesírást? Hisz az osztályban mindenki tudott, csak én nem. Tehát lehetett belőlem más is, mint író?

Csak a közönséges embernek van szüksége helyesírással. Mert a közönséges embernek az írása nem jelenik meg nyomtatásban.

Avagy igenis mindent tudott a mélyen tisztelt tanár úr? És éppen azért jelentette ki, hogy nem lesz belőlem semmi? No, megálljon, tanár úr, majd össze-visszamacerálom én a tanár urat: e kijelentés fejében ezennel — feljelentem! Igen, Kelemen Béla, a magyar nyelv és irodalom tanára, — senkiknek nevezte a magyar írókat! Tessék tudomásul venni!

A BOKRÉTÁS HIREKET

kérjük mindjárt beküldeni a Bokrétások Lapjának is, amint csak a hír „helyben“ útnak indult. És a komoly tárgyú, híreken kívül, kedves, esetleg tréfás apróságokat is kérünk.

Virgancz huszasa

Február 8-án, a „halasi disznótoron“ — ami immár hagyományszerűen megismétlődő ünnep kezd lenni Kiskunhalason — előljáró beszéddel köszönt be az ételek ajánlója. Aztán extra rigmus következett a levesre, a szármára, a hurkakolbászra, meg a túrós lepényre.

A disznótor keretében eltáncolták a halasiak a gyalogszékántót, verbunkost stb.

Az idei halasi disznótoron vendégként a Kalocsai Boréta is részt vett.

Egyébként pedig — többek közt — Bécsből vagy húsz újságíró érkezett a halasi disznótorra.

A disznótorral kapcsolatosan írja meg a „Függetlenség“ című napilap — Szalai Antal gazdálkodó nyomán — azt az esetet, melynek főszereplői Virgancz Pál juhász, meg egy — „francia grófkisasszony“. Igen, a disznótor lezajlása után Szalai „Kullogó“ így beszélt a halasi piacon:

— Éjfélkor má igen körösztbe át a szömük a zosztrák sógoroknak, oszt úgy táncoták a csárdást, hogy égődelöm, gyönyörűség vót nízni. Ez a habajkós Virgancz Pali a francia grófleánnyal cifrázta a frisset. Jó megpörgette, fő kapta, lebögtette, mögropogtatta a derekát, oszt amiké vége vót, a grófleány egy tizest nyomott a Pali markába. Hőő, elöntötte a Palit a zepe! De oszt csak túrtöztette magát, oszt elkajátto, hogy: „Talmácsot ide, embörök!“ A talmácsal oszt mögmondatta a grófleánynak, hogy sértve névögye, de neki jaza tizes nem köll. Élhetős embör ü, öt hód főggye, 300 birkája van. De ha egy sé vóna, akkó se kéne a tizes, mer a juhász nem selyömgyerök. Hanem ha mög nem sérti a grófkisasszonyt, a tizeshó hozzá tösz egy huszast, oszt odanyalinttya a cigány képire. Ük mög kezgyék előrű a csárdást. Hát oszt úgy is lött. Uylan hosszú csárdást pötyögtetött a banda a tizesé, mög a huszasé, hogy accsak no. Hát így vót ez, embörök. Így ám...

A Függetlenség megjegyzi, hogy lám a „francia grófkisasszony“ láthatta, hogy a „barbár“ ázsiai magyarok közt a juhász is milyen úr, gavallér, „gentleman“.

S a Bokrétások Lapja ezt jegyzi meg: no hát lássák is a külországbeliek, hogy a magyar föld embere — „gentleman“. Ezt nagyon lássák. Bár azt azért nem „eröltetjük“, hogy minden esetben 20 pengővel kontrázza meg valaki a külországbeli „grófkisasszony, hercegkisasszony, királykisasszony“ 10 pengőjét. Azonban ilyen formák közt el nem fogadni tiz pengőt, ötöt, netán egyet, de akár ötvenet, az mindenkire nézve feltűnően — kötelező is.

A Gyöngyösbokréta dalai: Buják.

Er-re gye-re ró-zsám nin-csen sár Nin-csen az aj-tó-mon sem-mi zár Ki-nyi-lik az aj-tó ma-gá-tól A sze-re-töm gyön-ge kar-já-tól.

Almási Miklós feljegyzése

KUTYÁS DOLGOK

Szegény, engődelmes „Kisasszony“

Kecskemétről írják:

A bokréta ünnepek pásztorképe szegényebb lett egy folttal. Kimult a „Kisasszony“, Nyiri Imre bugaci gulyás csodálatosan okos, „engődelmes“ pulija.

Ismerte már jól Budapest is Kisasszonyt és ismerte a legtöbb bokrétás, aki volt már Pesten. Amikor először szerepelt a Kisasszony a Gyöngyösben, ahogy felment a függöny, a nézőtérben azt suttogták, vitatták az emberek, hogy biztosan szinpadit kellék, olyan mozdulatlanul ült Kisasszony a „világot jelentő deszkákon“, még a fejét sem biccentette meg a töméntelen sok néző felé: „oda se nekik“. Csak mikor helyet kellett adni a tánchoz, akkor állt fel, vonult odébb, akkor külön felszólítás nélkül.

Ugy tudta a „szerepét“, mintha idomították volna. Hát jó sora is volt mindig Pesten a — gazdájának. Nyakló nélkül fizették neki Kisasszony hódolói a fröcsöt. Szép kutya volt Kisasszony, jó kutya, okos kutya volt, olyan okos, hogy amikor az első évben a pásztorok este nem találtak ela bokrétás vendéglőbe, Kisasszony — elvezette őket.

Könnyezve földelték el a pásztorok a hű állatot. S nem is tudom, találunk-e helyette még egy ilyen ünnepekre való engődelmes pulit... Elföldelése után reggelig tartó tort ültünk — bánatunkban.

Dr. B. Gy.

A kuvaszt meg el akarják vitatni

Az Az Est című napilapban olvassuk hogy a tudományos irodalomban különös nemzetközi bonyodalom keletkezett a kuvasz körül. Egymásután akadnak külföldi tudósok, akik be akarják bizonyítani, hogy a kuvasz nem magyar kutyafajta, hanem idegen. Először a németek akarták kimutatni, hogy ez a juhászkutya németországi származású. A németek egy fekete kutyát tenyésztettek ki, német kuvasznak minősítve: a magyar tudósok ugyan hamar bizonyították, hogy fekete kuvasz nincs is. A múlt év végén pedig Hruza prágai tanár

írt tanulmányt a kuvaszról. Hruza professzor pedig azt mondta, hogy a kuvasz, amelyet ő „Tatraschäfferhund“-nak nevez, cseh-szlovák kutyafajta.

Erre a tanulmányra most egy röpiratban a kiváló magyar tudós Anghi Csaba Geyza ad választ. Tizennégy oldalon keresztül sorakoztatja fel az érveket, amelyek a kuvasz magyar származása mellett szólnak. Azt írja, hogy egyes feltevések szerint a kuvaszra vonatkozó adataink 5000 évvel ezelőtre nyulnak vissza, arra az időre, amikor őseink még Tibet környékén kalandoztak. Egy Ponsten nevű porosz őrnagy ugyanis Tibetben hallotta a puli és kuvasz nevet. A tudományos irodalomban először az 1767-ből származó Párizs Pápai híres szótárában találunk említést a kuvaszról. A magyar szépirodalom azonban még régebben említi a kuvaszt. Gróf Zrinyi Miklós a „Szigeti veszedelemben“-ben, Gyöngyössy István a „Marssal társalkodó Murányi Vénusz“-ban beszél a kuvaszról. Megemlíti gróf Gvadányi József, Csokonai Vitéz Mihály is. Később Petőfi Sándor, Arany János műveiben találkozunk a kuvaszszal.

A kun pásztorok szájhagyományának tanulása szerint a kuvaszt a 13. században a kun harcosok hozták Magyarországra. Ennek a kun szájhagyománynak komoly jelentőséget lehet tulajdonítani, hiszen a kun pásztorok bizonyára nem álmodhattak előre arról, hogy külföldi tudósok egyszer sokkal utóbb a kuvaszt el akarják vitatni. Az igazi kuvasz fehér. A fehér színnek ülönösen akkor volt nagy jelentősége, amikor még farkasveszedelem fenyegette a nyáját. A pásztor ilyenkor nagyon meg tudta különböztetni a farkasokat a fehér kuvaszoktól a sötétben is és így nem fordulhatott elő, hogy a farkas helyett a kuvaszt ütötte volna agyon. Anghi Csaba Geyza röpirata végén rendszerbe szedve sorolja fel az érveket, amelyek minden kétséget kizáróan bizonyítják, hogy a kuvasz igenis ősi magyar kutyafajta s mai formájában való kitenyésztése Magyarországon történt.

Felelős szerkesztő:

PAULINI BÉLA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 49.
Budai-nyomda, Szentkirályi-utca 49.